

การอนุญาตตุลาการที่ไม่ใช่กฎหมาย

นายสถาพร มีสอาด

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

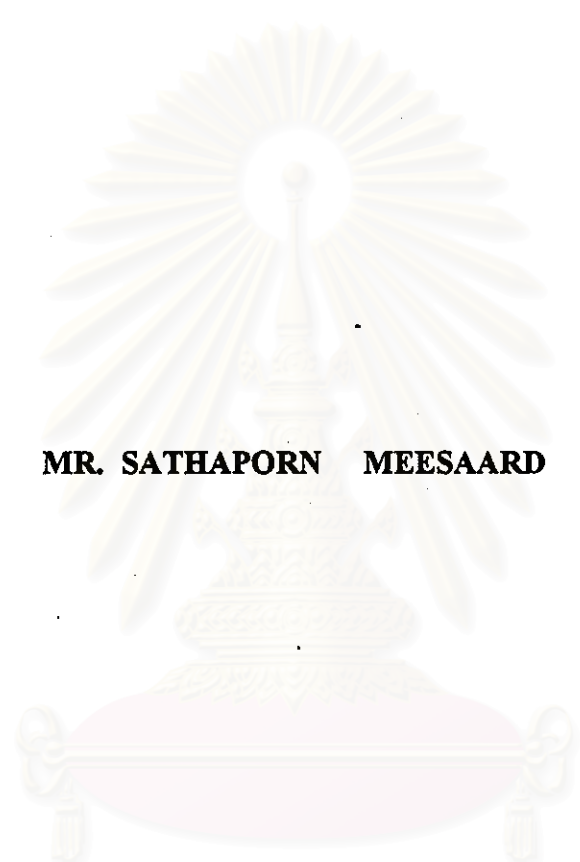
ISBN 974-639-103-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15 ธ.ค. 2545

I18085647

AMIALE COMPOSITION IN ARBITRATION LAW

MR. SATHAPORN MEESAARD

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws
Department of Law
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1997
ISBN 974-639-103-8**

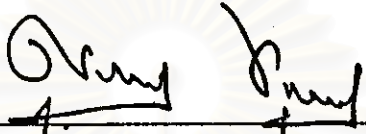
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การอนุญาตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมาย

โดย นายสถาพร มีสอาด

ภาควิชา นิติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร

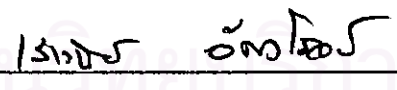
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

_____ คนบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

_____ ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์คณิง ภาไชย)

_____ อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร)

_____ กรรมการ
(ศาสตราจารย์เสาวนีย์ อัครโรจน์)

_____ กรรมการ
(อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ)

_____ กรรมการ
(อาจารย์สุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล)

สถาพร มีสอาด : การอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมาย (AMIALE COMPOSITION IN ARBITRATION LAW) อ. ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ พิชัยศักดิ์ ทรยางกูร ; 184 หน้า. ISBN 974-639-103-8.

การวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มุ่งที่จะศึกษาหลักเกณฑ์ที่อนุญาโตตุลาการนำมาใช้ในการชี้ขาดข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 ว่า ถึงแม้จะไม่ใช้หลักกฎหมายในการชี้ขาดก็สามารถกระทำได้ และสามารถบรรลุวัตถุประสงค์แห่งการอนุญาโตตุลาการได้

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดของการบังคับใช้กฎหมายของประเทศฝรั่งเศส อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และรวมถึงในเวทีระหว่างประเทศ ได้มีการยอมรับให้ใช้หลักการอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมาย (AMIALE COMPOSITION) หรือหลักความเป็นธรรมและมโนธรรม (ex aequo et bono) ได้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์การนำมาบังคับใช้ว่า ต้องมีการตกลงกันไว้โดยคู่กรณีอย่างชัดแจ้ง และมีข้อบัญญัติไว้ว่าให้คู่กรณีสามารถตกลงกันเช่นนั้นได้ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงกฎหมายไทยปรากฏว่ายังไม่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

เพื่อให้การบังคับใช้ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530 ได้มีผลในการระงับข้อพิพาทที่เป็นแนวทางใหม่ และยอมรับได้ในสากล จึงสมควรปรับปรุงกฎหมายให้เป็นไปตามแนวทางดังกล่าวข้างต้น พร้อมกับพัฒนาให้ประชาชนได้เข้าใจการอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมายต่อไป

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา นิติศาสตร์

สาขาวิชา นิติศาสตร์

ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C770705 : MAJOR LAW
KEY WORD: AMIABLE COMPOSITION / ARBITRATION / *ex aequo et bono*

SATHAPORN MEESAARD : AMIABLE COMPOSITION IN ARBITRATION LAW. THESIS
ADVISOR : ASSOC. PROF. PHIJAI SAKDI HORAYANGKURA. 184 PP. ISBN 974-639-103-8.

This thesis aims primarily to study principles, concept and direction of the application of arbitration clause by arbitrator whereby the process is one of amiable composition, the purpose of arbitration is till achievable under the Arbitration Act, B.E. 2530.

The findings of this study shows that enforcement of law concerning of amiable composition and *ex aequo et bono* was accepted by some major legal systems such as those in the United States of America, United Kingdom, France, and Japan as well as by international forum in the case where parties to the contract included amiable composition clauses to their agreement when the law permits. It seems that Thai law still stays silent on this matter.

The suggestion of this study is therefore to amend relevant existing laws especially the Arbitration Act, 1993 in a systematic manner to make more comprehensiveness and clarity, since then the adoption of the said concepts make the public aware of the availability of amiable composition.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความเมตตาอย่างยิ่งของท่านรองศาสตราจารย์พิชัยศักดิ์ หรยางกูร ซึ่งท่านกรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำและเอาใจใส่ต่อผู้เขียน ในการศึกษาทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และคุณทรงฤทธิ์ รัตนดิถก ณ ภูเก็ต ในฐานะผู้บังคับบัญชาที่ได้กรุณาให้โอกาสและเวลากับผู้เขียน ซึ่งผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์คณิง ภาไชย ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์เสาวนีย์ อัครโรจน์, อาจารย์วิชัย อริยะนันทกะ และอาจารย์สุชาติ ธรรมาพิทักษ์กุล ที่ได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ และกรุณาร่วมเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, คุณณัฐกร ศรีแก้ว, เพื่อน ๆ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ซึ่งได้กรุณาช่วยเหลือ แนะนำ และหาข้อมูลต่าง ๆ

ที่สำนักงานอนุญาตอุตสาหกรรม กระทรวงยุติธรรม ผู้เขียนใคร่ขอขอบพระคุณไปยังท่านผู้พิพากษา ท่านวรวิมล ทวาทสิน ท่านธราทิพย์ จงจักรพันธ์ และเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ท่าน ที่ช่วยให้ข้อมูลแก่ผู้เขียน

นอกจากนั้น ผู้เขียนขอขอบคุณ บรรดาเพื่อน ๆ ที่กำลังศึกษาอยู่ ณ ต่างประเทศ ที่ช่วยค้นและส่งข้อมูลมาให้ผู้เขียน และเพื่อน ๆ พี่ น้อง ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ รวมทั้งพี่ ๆ น้อง ๆ แห่งสำนักกฎหมาย บริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) ทุกคนที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

ที่จะขาดเสียมิได้ คือ บิดา มารดา และน้องชาย ของผู้เขียน ผู้ซึ่งให้ความห่วงใย มอบกำลังใจอันเต็มเปี่ยม แก่ผู้เขียนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้เขียนขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สถาพร มีสอาด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญแผนภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 สมมติฐาน	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.5 ขอบเขตของการวิจัย	3
บทที่ 2 การอนุญาตโตตุลาการ และ หลักเกณฑ์การชี้ขาดข้อพิพาท	4
2.1 ตระสำคัญของ การอนุญาตโตตุลาการ	4
2.1.1 ประวัติความเป็นมาของอนุญาตโตตุลาการ	4
2.1.2 ความหมายและลักษณะของอนุญาตโตตุลาการ	7
2.1.3 รูปแบบของการอนุญาตโตตุลาการ	9
2.2 สัญญาอนุญาตโตตุลาการและกฎหมายที่ใช้บังคับกับกรณี	10
2.2.1 ความสามารถในการทำสัญญา	12
2.2.2 ความสมัครใจในการทำสัญญา	16
2.2.3 หลักฐานแห่งสัญญา	18
2.2.4 กฎหมายที่ใช้บังคับกับกรณี	19

	2.3 ความหมายของ AMIABLE COMPOSITION	
	2.4 หลักเกณฑ์การชี้ขาด ตาม พรบ. อนุญาโตตุลาการ	
	2.4.1 ลักษณะข้อพิพาท	
	2.4.2 วิธีพิจารณาคดี	
	2.4.3 ลักษณะของการชี้ขาด	
บทที่ 3	การอนุญาโตตุลาการ และหลักเกณฑ์การชี้ขาดข้อพิพาทตามหลักกฎหมายประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ	
	3.1 หลักกฎหมายอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ	
	3.1.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ	51
	3.1.2 ทฤษฎีว่าด้วยอำนาจการพิจารณาชี้ขาดข้อพิพาทของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ	52
	3.1.3 หลักความสงบเรียบร้อยของประชาชน	59
	3.2 หลัก EX AEQUO ET BONO ในกฎหมายระหว่างประเทศ	60
	3.3 กรอบการพิจารณาระหว่าง AMIABLE COMPOSITION กับ LEX MERCATORIA	64
	3.3.1 กฎหมายนายวานิช	65
	3.3.2 การอนุญาโตตุลาการฉันมิตร	67
	3.3.3 ความแตกต่างระหว่างกฎหมายนายวานิชกับการอนุญาโตตุลาการฉันมิตรที่ไม่ใช้กฎหมาย	67
	3.3.4 การใช้และการยอมรับ	69
	3.4 หลักเกณฑ์การชี้ขาดของกฎหมายนานาประเทศ	74
บทที่ 4	บทวิเคราะห์ คำชี้ขาดของการอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมาย	84
	4.1 การได้มาซึ่งการอนุญาโตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมาย	85
	4.1.1 จริยธรรม	85
	4.1.2 ความรับผิดชอบ	90
	4.1.3 คำตอบแทน	92

4.2 ลักษณะของคำชี้ขาด	95
4.2.1 ข้อกำหนดและแบบของคำชี้ขาด	95
4.2.2 ผลทางกฎหมายของคำชี้ขาด	101
4.3 การตรวจสอบการบังคับตามคำชี้ขาดของการอนุญาตตุลาการที่ไม่ใช้กฎหมาย	103
4.3.1 คำชี้ขาดภายในประเทศ	103
4.3.2 คำชี้ขาดจากต่างประเทศ	106
บทที่ 5 รูปและเสนอแนะ	115
รายการอ้างอิง	122
ภาคผนวก	136
ผนวก ก	137
ผนวก ข	147
ผนวก ค	168
ประวัติผู้เขียน	184

สารบัญแผนภาพ

ภาพที่ 5.1 DISPUTE RESOLUTION MECHANISM FOR INTERNATIONAL TRADE IN THAILAND 183

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย